

Riksdagen

Stenografiska uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2007/08:19

Stenografiska
uppteckningar
2007/08:19

Fredagen den 8 februari

1 § Ekofin

Finansminister Anders Borg

Återrapport från ministerrådsmöte den 22 januari 2008

Information och samråd inför ministerrådsmöte den 12 februari 2008

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Då går vi alltså in på punkt 1 på föredragningslistan, Ekofin, som börjar med en återrapport från det förra ministerrådsmötet, den 22 januari. En skriftlig rapport därifrån är utsänd. Jag lämnar ordet till finansministern för kommentarer. Varsågod!

Anf. 2 Finansminister ANDERS BORG (m):

Tack så mycket! Jag är här med några medarbetare, nämligen Peter Holmgren, Jens Granlund, Lotta Medelius-Bredhe, Mattias Ankarhem, Per Johansson och Markus Sjöqvist. Vi hoppas att vi kan svara på alla frågor ni eventuellt har.

När det gäller återrapporten var det ett par punkter där det blev diskussion. Det blev det bland annat kring ordförandeskapets arbetsprogram. Där kan jag med glädje berätta allting som jag lyckades klämma in i inlägget med anledning av förra EU-nämndssammanträdet. Jag lyckades få med utbildningssatsningar, förskola, livslångt lärande och konsumentförtroendet på finansmarknaderna med anledning av de frågor som restes vid förra tillfället. Det blev kanske ett lite disparat inlägg, men jag tänkte att jag då skulle leva upp till att det var ledamöter i nämnden som framförde detta som viktigt.

Huvudtemat för vår del var annars att vi tycker att det är bra med en ansvarsfull ekonomisk politik och att vi ska ha hög kvalitet i offentliga finanser.

Vi hade en diskussion om de länder som har infört euron, Malta och Cypern. Det allra mest glädjande var att Cypern på sina mynt hade vackra mufflonfår, vilket somliga av oss tycker om. Jag har nämligen sådana i mina hemtrakter, så det tyckte jag var väldigt vackert.

Vi hade en lång diskussion om treårscykeln och Lissabonstrategin. Vi tryckte bland annat på betydelsen av att vi ska hålla öppna marknader, alltså den icke-protektionistiska linje som Sverige normalt sett håller. Sedan hade vi diskussioner kring översynen av inre marknaden och kring SEPA, även om de diskussionerna inte blev så intensiva.

Jag undrar om det finns några frågor med anledning av återrapporteringen.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Jag tänker särskilt på det där med mufflonfären, som vi får se som ett vardagsexempel på europeisk ekonomisk integration.

Anf. 4 SONIA KARLSSON (s):

Fru ordförande! Tack, finansministern! Jag funderar bara på om det var någon mer ingående diskussion om turbulensen på finansmarknaderna utöver det som finansministern sade och utöver vad man kan läsa ut av återrapporten.

Sedan har jag en fråga angående det som står på s. 9. Det är Padoa-Schioppa som ville lägga till det här om att förstärka tillsynsmyndigheternas självständighet i stycket om nätverksindustrier. Jag undrar bara vad han menar. Jag kommer nämligen ihåg förra Ekofin. Det var då han ville att det skulle finnas en mer gemensam tillsynsmyndighet för hela Europa. Nu pratar han mer om de enskilda. Därför har jag bara en fråga: Vad menar han och varför?

Anf. 5 Finansminister ANDERS BORG (m):

Vid sidan av sammanträdet, som vi då inte återrapporterar, hade vi två diskussioner. En rörde IMF, där Dominique Strauss-Kahn var på frukostmötet och rapporterade om framför allt de här frågorna kring *voice and quotas*, alltså hur vi ska fördela rösterna i IMF.

Jag gjorde ett inlägg på temat att vi inte kan ha som utgångspunkt att primärt maximera europeiskt inflytande, utan vår utgångspunkt måste vara att vi hittar en mer – vad ska vi säga? – rättvis fördelning av röststyrkan inom IMF och att vi får en bättre återspeglning av tillväxtländerna. Det kan inte vara den europeiska utgångspunkten att maximera europeiskt inflytande, utan det måste vara att fördela om inflytandet i IMF. Det är bättre att ha ett väl fungerande och legitimt IMF än ett europeiskt dominerat.

Den frågan kommer nu att bli mer akut för oss därför att Padoa-Schioppa nu åker ut. Vi påtvingade ju honom på övriga världen som ordförande för IMFC, som i praktiken är det policyskapande organet i IMF.

Förmodligen är det så att han tvingas lämna den posten. Då gjorde vi uttalanden om att vi ville ha geografisk rotation, men det var ju på premissen att det skulle hända om ett antal år. När Padoa-Schioppa så att säga lämnade sköt man problemet framför sig.

Nu landar vi förmodligen i att vi får en förnyad diskussion om det inför vårt toppmötet. Vi kommer då som svensk position att trycka på att vi bör få en geografisk rotation. Det är inte rimligt att Europa sätter sig och håller i denna mycket tunga och viktiga institution, utan man bör även på den posten få en rotation.

Sedan hade vi på lunchmötet en omfattande diskussion som präglades av att vi mitt under lunchen fick beskedet att Federal Reserve sänkte räntan med 50 punkter.

Bilden är väl den att det europeiska finansiella systemet, som ju har framgått sedan mötet, har haft betydande bekymmer. Vi har därefter haft

den här situationen att Union Bank of Switzerland har gått ut och begärt in ytterligare kapital. Det finns naturligtvis en hel del bekymmer när det gäller det. Vi vet att detta kommer att påverka Sverige via export och investeringar så småningom. Men än så länge är bilden – det kan jag understryka även i detta sammanhang – att det svenska finansiella systemet står sig förhållandevis stabilt, relativt, vad vi ser. Man ska väl än så länge också hoppas att detta är sant för övriga Europa.

Anf. 6 SONIA KARLSSON (s):

Det var intressant att få höra det. Sedan var det detta med vad han menade med förslaget på s. 9.

Anf. 7 Finansminister ANDERS BORG (m):

Jag uppfattar det som att han bara för sakens skull markerade samma position som tidigare. I det här fallet är det framför allt försäkringsbolag som avses med nätverksdelen.

Anf. 8 ORDFÖRANDEN:

Då lägger vi återrapporten till handlingarna och går in på information och samråd inför rådsmötet i nästa vecka.

Då tar vi fram den blå agendan, som brukligt. Vi lägger A-punktslistan sist, som vanligt, och går sedan in på punkterna på råds-agen-
den. Jag ska bara säga, för ordningens skull, att det inte har varit någon information i finansutskottet, utan frågorna kommer direkt hit, även om många av dem är bekanta sedan förut.

Punkt 3 är en beslutspunkt angående genomförande av stabilitets- och tillväxtpakten. Där finns det underlag utsänt även om den svenska ekonomin i en internationell bedömning.

Anf. 9 Finansminister ANDERS BORG (m):

För svensk del är det bara att glädjas åt att vi får så pass goda omdömen som vi får. Det är väldigt positiva betyg vi får. Man ska även säga att det gäller vårt Lissabonprogram. Vi är ju tillsammans med Estland, Irland, Finland och Danmark de länder som anses vara de som gör mest framsteg på reformområdet. Och tillsammans med Finland och Danmark är vi de som anses, i det här fallet, som föredömen när det gäller offentliga finanser.

På den punkten brukar vi också ha en betydande parlamentarisk sam-
syn. Det som då är viktigt är att det inte blir någon diskussion om Sverige. Man diskuterar de länder som det är problem med.

Här har vi då i övrigt en del rätt allvarliga bekymmer. Länderna i euroområdet kommer på kvällen innan förmodligen att ha, skulle jag betrakta det som, en av årets mest upphetsade diskussioner. Vi ska nämligen nu behandla Italiens, Frankrikes och Tysklands stabilitets- och konvergensprogram.

Tyskland får i det här sammanhanget framhållas som föredöme. De har lagt om finanspolitiken och har vidtagit tuffa åtgärder, inte minst inom arbetsmarknadsområdet, men även andra åtgärder för att sanera sin ekonomi.

>>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<Man ska ju uppfylla sina krav fram till 2010. Det var det beslut vi tog på informella Ekofin i Berlin för något år sedan. Man ska då minska sitt strukturella underskott med en halv procent per år om man avviker från den långsiktiga uthålligheten.

Varken Frankrike eller Italien uppnår det, utan det handlar om någon tiondel av förstärkningen av det strukturella sparandet för nästa år.

I Frankrikes fall är det också så att man nu ensidigt deklarerar att man inte avser att uppfylla sina *medium term objects* till 2010, utan man har själv lagt bort gränsen till 2012. Därtill är väl vår bedömning att det lilla man uppnår sker mer med hjälp av prognoser än med konkreta åtgärder.

I Italiens fall sker det marginella framsteg, men även där kommer det att dröja bortom 2010. De ser ut att klara sina medelsiktiga mål för 2011. Problemet i det sammanhanget är ju att vi nu inte har en italiensk regering längre. Den största delen av förbättringen ligger på åtgärder som träder i kraft under nästa år, som följaktligen är djupt osäkra.

Ur allmän europeiskt perspektiv är det här på något sätt en belysning av varför vi har överskottsmål och varför de borde ha det. Nu sätter vi oss nämligen i en sits där vi kanske får en viss avmattning i världsekonomin. Frankrike, Italien, England och Tyskland saknar utrymme att ens låta automatiska stabilisatorer få genomslag. De måste gå in i en lågkonjunktur med ett behov av ytterligare åtstramningar, vilket är en radikalt annorlunda situation än den vi har.

Det här blir naturligtvis ytterligare ett exempel på att man inte lever upp till stabilitetspaktens krav. Jag föreställer mig att det kommer att bli väldigt hårda tongångar framför allt mellan Tyskland och Holland å ena sidan och å andra sidan Frankrike, på eurogruppens möte. Jag tror inte att det blir någon större diskussion om detta på Ekofin.

Även Storbritannien ska behandlas, och även de är problematiska. De har precis tagit sig ur 3-procentsgränsen men ligger nu med en prognos på 2,9 procents underskott, vilket i praktiken betyder att de ligger väldigt farligt nära att hamna i en situation där de återigen bryter mot referensvärdet i Maastrichtfördraget.

Jag misstänker att man från Vänsterpartiets och Miljöpartiets sida kanske skulle understryka att man inte stöder denna ordning. Men låt oss bara i det här fallet konstatera att det faktiskt är lite mer problematiskt än så. Genom att man inte har fört en stram finanspolitik under de senaste åren sitter man i en sits där en avmattning sker och där man inte ens har utrymme för automatiska stabilisatorer. Det är ingen rolig läsning.

Anf. 10 JACOB JOHNSON (v):

Finansministern har rätt i att vi har en del invändningar mot hela det här systemet. Vi anser att det ska vara en nationell fråga, ett nationellt ansvar för den egna nationens ekonomi. Jag vill anmäla avvikande mening eftersom jag uppfattar att regeringen stöder kommissionens bedömningar av de här olika ländernas ekonomiska situation.

Men jag har trots det en specifik fråga. Det gäller synpunkterna från kommissionen på Tysklands situation. De säger att man kanske kan klara av det här befarade mindre underskottet 2008 om man genomför en stram utgiftskontroll. Det verkar vara en ganska enögd inställning. Kan man

Anf. 11 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m):

Fru ordförande! Som finansministern säger är det inte rolig läsning. När man bara tittar på siffrorna och på bruttonationalproduktsutvecklingen kan man konstatera att det under den här prognosperioden går utför, förutom för just Frankrike.

Jag skulle bara vilja höra om man möjligen kan misstänka att det finns ett visst glädjeutrymme inlagt i den prognosen, mot bakgrund av vad finansministern sade för en stund sedan.

För övrigt är det väl Ungern också som i någon mån har en positiv utveckling.

Anf. 12 STAFFAN DANIELSSON (c):

Det är bra att EU har det här gemensamma målet, som länderna ska uppfylla. Men det känns som lite uppochnedvända världen när det är EU:s kärnländer, de stora länderna, som inte sköter sig. Det är aldrig något bra exempel och föredöme. Jag undrar om finansministern kan resonera lite om hur allvarligt det här läget är och vilka möjliga spridningseffekter det kan bli i form av ytterligare försämrad disciplin om stora länder unnar sig möjligheten att slira lite på gränserna här.

Anf. 13 Finansminister ANDERS BORG (m):

Jag börjar med Jacob Johnsons reflexion. Man kan naturligtvis diskutera det här ur många olika perspektiv. Ett handlar naturligtvis om att Tyskland har gjort en betydande del av sin förbättring på skattesidan hittills. Man gjorde ju den här rätt kraftiga momshöjningen, som var *en* del. Då kan man möjligtvis tycka att man av det skälet kanske bör överväga att ligga med en strikt utgiftskontroll.

Sedan är det väl också så – men här har vi förmodligen olika syn – att kommissionen tenderar att tycka att länder med lite högre skattetryck kanske har större samhällsekonomiska vinster av att hålla kontroll på utgifterna och sänka skatterna. Men det är både en ekonomisk bedömning och en politisk ståndpunkt, och jag antar att vi inte riktigt har samma.

Jag instämmer i Bengt-Anders Johanssons fråga och tolkar den delvis som retorisk. Vi kan nog vara djupt bekymrade på den punkten. Man kan ta Italien som exempel, och i deras fall är det till och med så illa att när man tittar på deras utgiftskvot och inkomstkvot går det inte ens att få ihop hur underskottssiffran uppkommer. I båda de här fallen kan vi nog känna en viss oro för att man har kokat böckerna eller haft en dragning åt det optimistiska hållet i bedömningen.

Staffan Danielssons fråga är naturligtvis jätteviktig. Det är två frågor i det här. Den ena är den riktigt allvarliga, och det är att man i dag sitter i en sits där det blir svårt att ha automatiska stabilisatorer, alltså att skatteintäkterna minskar och utgifterna ökar normalt sett när vi får en liten avmattning. I den typen av läge sitter de i en sådan sits att de egentligen inte har möjligheter att låta det ske, med mindre än att de då får en problematisk försvagning relativt regelverket. De borde helt enkelt ha gjort mer för två år sedan.

Samtidigt ska det sägas att det väl egentligen inte är någon som rekommenderar att man i en avmattningsperiod stramar åt finanspolitiken. Jag tror att det vore kontraproduktivt i det här läget. Det är bekymmersamt därför att det undergräver den långsiktiga trovärdigheten, och det är bekymmersamt därför att det väl belyser vad man borde ha gjort för två år sedan och vad som händer om man inte gör det. Men jag tror inte att det vore produktivt att i dag kräva kraftiga åtstramningar av finanspolitiken i de här länderna.

Anf. 14 ULF HOLM (mp):

Det är helt riktigt att Miljöpartiet inte har samma ekonomiska politik som EU-kommissionen för fram. Men ordning och reda i ekonomin är alltid bra. Problemet är, som jag ser det, att vi har synpunkter på hur andra länder sköter sig. Jag har kanske lite mer tro på att de borde klara det själva. Det är därför det är så svårt att vi ska komma och peka finger, som EU-kommissionen gör.

Jag tänker ändå avhålla mig från avvikande meningar på denna punkt, eftersom läget är som det är.

Frågan är: Vad kommer att hända? Kommer det några politiska åtgärder från rådet mot Frankrike? Förväntas det bara bli en jätteupphetsad debatt och sedan händer ingenting?

Anf. 15 Finansminister ANDERS BORG (m):

Svaret är nog det som Ulf Holm beskrev, att det blir en infekterad och hård debatt i eurogruppen och att det inte vidtas några åtgärder.

Anf. 16 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd):

Om man tittar på Finland hade de ju sin kartoffelkur, och nu står de på benen och mår ganska bra. Det är väl det som flera av de här länderna behöver göra. De stora länderna är naturligtvis viktiga, som Tyskland, Frankrike och Italien, men kring de nya länderna finns det stora risker. Vad händer om de inte klarar av att göra någonting åt sina ekonomier, de tre senast tillkomna länderna?

Anf. 17 Finansminister ANDERS BORG (m):

Det man ska komma ihåg är att Tyskland, Italien, Frankrike och England står för ungefär 83–84 procent av den samlade produktionen, och jag tror att det är strax under 80 procent bara för de tre stora>>> **Hemligt enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<< Vi vet i och för sig inte hur det italienska valet går, men den politiska stabiliteten tycks inte vara någon stor produkt där.

Det bidrar naturligtvis till att andra länder har liknande problem. Det är samma länder som tidigare har haft svårigheter. I det här fallet tycker jag nog att det är viktigare att man skäller på de stora, både av moraliska skäl och av sakliga skäl. Det är de stora länderna som har lagt fast den här ordningen, och det är de som har sagt att detta var dealen när man startade valutaunionen. Då åligger det dem att leva upp till det. Man kan också ha synpunkter på en del av de mindre länderna, men huvudproblemet är våra stora grannländer.

Anf. 18 ORDFÖRANDEN:

Får jag själv ställa en uppföljande fråga där? Min estniske kollega till exempel är väldigt politiskt intresserad av att kunna föra in sitt land i eurosamarbetet men bekymras av lite för hög inflation, som kan förklaras med hög eller upphinnande tillväxt, eller hur man nu vill beskriva det. Riskerar strulet med de stora gamla länderna att påverka eller kanske till och med förhindra processen för upphinnarländerna att närma sig euron? Påverkas deras strävanden av att det är något slags stillestånds- och strulsituation nu?

Anf. 19 Finansminister ANDERS BORG (m):

Jag skulle nog snarare svara så att de baltiska länderna, med Lettland i spetsen men även Litauen och Estland, i sig har väldigt stora betydande egna problem, med bytesbalansunderskott på mellan 15 och 25 procent, inflation som ligger väl över 10 procent, löneökningstakt på 25 procent och frånvaro av möjlighet att strama åt penningpolitiken. Det gör att man, med de höga inflationstakter man nu har, förvärrar problemen genom att ha en kraftigt negativ realränta.

Jag tror att det kommer att dröja ett bra tag innan vi har återfått någon typ av stabil ekonomisk utveckling i Baltikum. Det gör också att medlemskapsdiskussionen i dag ter sig som rätt fjärran.

Anf. 20 ORDFÖRANDEN:

Då är vi klara med diskussionen på den här punkten, och nämnden är redo att gå till beslut. Jag finner att det finns majoritet för regeringens ståndpunkt och noterar avvikande mening från Vänsterpartiet.

Vi går vidare till punkt 4, Förberedelse inför Europeiska rådet. Den har varit här förut. Liksom förra gången är det delvis olika underfrågor, och därför kommer jag att behandla dem en i taget.

Först är det ”Key Issues Paper”. Den frågan var här på förra nämnden som en diskussion där det fanns majoritet för regeringens då redovisade inriktning. Nu finns det papper utsända i både utskick 1 och 2. Jag lämnar ordet till finansministern för att kommentera detta.

Anf. 21 Finansminister ANDERS BORG (m):

Jag har fått instruktionen att säga att jag är mycket nöjd med detta *key issues paper*, så jag gör det.

Skälet till att jag är mycket nöjd är att det jämfört med det utkast vi såg vid förra tillfället har skett ur svensk synvinkel viktiga framsteg. Man trycker dels på betydelsen av reformer av skatter och bidragssystem, som vi tycker är viktigt, dels på öppenhet och konkurrens mot omvärlden. Vi har skrivit fast lite tydligare än i förra utkastet betydelsen av att vi inte går den protektionistiska vägen.

Vi har också bidragit med att trycka på perspektivet med livslångt lärande och betydelsen av en väl fungerande utbildning för att ha en hög tillväxt på lång sikt. På det sättet har vi på ett par punkter, kring både livslångt lärande, reformpolitiken och öppenheten, fått till stånd en rörelseriktning i vad vi tyckte var klokt.

Anf. 22 JACOB JOHNSON (v):

Eftersom vi inte delar inriktningen på den så kallade reformpolitiken anmäler jag avvikande mening.

Anf. 23 ORDFÖRANDEN:

Noteras.

Anf. 24 SONIA KARLSSON (s):

Fru ordförande! Jag har mer en fråga till finansministern. Det står på s. 7 när det gäller finansiell stabilitet och överst på s. 8 om nivå-3-kommittéerna, och man vill klargöra deras roll. Det innebär komplikationer för svensk del, eftersom våra tjänstemän inte har ett politiskt mandat. Frågan är hur vi från svensk sida ska lösa det om man vill att de ska få mer att säga till om, eftersom det inte är finansministern direkt som har ansvaret för dem.

Anf. 25 ULF HOLM (mp):

I underlaget står det att regeringen i stora delar har fått gehör för sina synpunkter. Det är bra att regeringen har fått gehör för sina synpunkter. Jag såg i de stenografiska uppteckningarna i dag vilka de var. Jag hade nämligen lite svårt att hitta dem i underlaget, men nu har jag hittat dem. Däremot kan jag konstatera att inte någon av mina synpunkter har kommit med, trots att finansministern i princip instämde i frågorna om miljöhänsyn, att klimatfrågan borde lyftas upp och så vidare.

Jag undrar hur jag ska tolka instämmandena från finansministern här i EU-nämnden när han sedan tydligen inte tar upp frågorna längre upp. Jag trycker fortfarande på att det finns en del skrivningar – jag har inte hunnit lusläsa det eftersom vi fick det i går och allting är på engelska – och undrar om det har blivit några större förbättringar på de områden som jag pratade om.

Jag vill gärna ha en kommentar från finansministern och vägledning om jag ska ha avvikande mening eller inte.

Anf. 26 Finansminister ANDERS BORG (m):

Jag kan börja med Sonia Karlssons frågeställning. Det är diskussionen om de här kommittéerna inom ramen för Lamfalussyprocessen där man har olika nivåer, och i den del som rör tjänstemannaförberedelserna vill man gå mot mer beslutsfattande.

Samtidigt är detta en kompromiss mellan två ståndpunkter, där britterna till exempel är mer skeptiska. Därför är det rätt försiktigt skrivet. Det är skälet till att vi har kunnat köpa det. Det står ”improve the prudential” genom ”enhancing the supervisory co-operation and efficiency of the supervision of large financial groups”. Vi har tyckt att skrivningarna inte är så bindande att det ställer till problem för oss ur den aspekten.

När det gäller Ulf Holm vill jag bara påpeka att jag gjorde ett långt och delvis osammanhängande inlägg på ordförandeskapets arbetsprogram för att få med alla synpunkter från förra gången. Det var bland annat att vi skulle ha en tydlig roll i klimatfrågan, att vi på finansmarknadsområdet skulle uppnå en bättre fungerande marknad och ett förbättrat konsumentförtroende och att vi skulle ha en hög kvalitet i de offent-

liga finanserna, inte minst när det gäller förskola och livslångt lärande. Den diskussionen handlade om ungefär samma ämnen som *key issues paper*, och då kände jag att jag kanske inte behövde säga exakt samma sak även på *key issues paper*. Det var treårsprogrammet.

Jag framförde den svenska ståndpunkten, som jag tror att Ulf Holm delar, att vi tycker att klimatfrågan är viktig. Men jag gjorde det på en punkt i ett av inläggen och inte i båda. Det blir lite upprepning annars.

Anf. 27 ULF HOLM (mp):

Jag är väldigt nöjd med att finansministern har lyft upp det. Men följdfrågan var: Vad har kommit in i dokumentet utifrån den diskussion ni hade på förra Ekofinmötet, där finansministern tydligen mycket tydligt lyfte fram miljö- och klimatfrågorna? Hur avspeglar sig detta i den uppdaterade texten jämfört med den vi hade den 21 januari?

Anf. 28 Finansminister ANDERS BORG (m):
Egentligen inte.

Anf. 29 ULF HOLM (mp):
I så fall anmäler jag avvikande mening.

Anf. 30 ORDFÖRANDEN:

Jag noterar det.

Vi kan gå till beslut i övrigt. Jag finner att det finns en majoritet för regeringens ståndpunkt i detta ärende, men jag noterar avvikande mening från både v och mp.

Vi går vidare till punkt 2, Effektiviteten av de ekonomiska styrmedlen för energi och klimatförändring. Innan jag lämnar ordet fritt vill jag verkligen säga att Ekofinrådet ska anta slutsatser om just de ekonomiska styrmedlens effektivitet. Det här är alltså inte en punkt med tillfälle till en generaldebatt om energi- och klimatpaketet, som i kammaren eller så. Målen i sig och så vidare kommer att återkomma i till exempel TTE-rådet och Europeiska rådet, så vi försöker hålla oss just till finans- och Ekofinbiten här. Jag vill verkligen vädja till både ledamöterna och finansministern.

Anf. 31 Finansminister ANDERS BORG (m):

Jag instämmer naturligtvis i ordförandens beskrivning av vad det är vi talar om. Det gör också att vi tycker att det här är bra och kloka slutsatser.

I princip säger man att det är bra med ekonomiska styrmedel, att det är samhällsekonomiskt mer effektivt att uppnå klimatmålen, vilka man nu än sätter upp, med hjälp av samhällsekonomiskt kostnadseffektiva mål. Det handlar om ekonomiska styrmedel. Det handlar om flexibla mekanismer. Det är det vi har enighet kring.

Vi tycker också att det finns ett par viktiga saker att understryka. En är detta att vi vill undvika protektionism här. Det finns en diskussion om att man skulle börja klimatbeskatta varor från länder som inte har tillräckligt ambitiösa klimatmål. Det skulle naturligtvis vara Brasilien, In-

dien och Kina, vilket i praktiken för vissa medlemsländer blir ett sätt att driva deras vanliga hållning när det gäller frihandel.

Här finns det också en risk att Frankrike, som vi i praktiken pratar om, driver linjen att man ska få möjligheter att vidta åtgärder för att underlätta för industrins konkurrenskraft i princip lite som man vill. Föräckt kan det betyda antingen regleringar och kostsamma styrsystem eller, ännu värre, att man i praktiken går tillbaka till någon typ av klimatbaserade tullskatter. Det är vi väldigt skeptiska till.

Vi och Frankrike är djupt oeniga. Jag kan också säga att vi än så länge inte får speciellt mycket stöd i detta från något av de andra länderna. Möjligtvis kan vi få med England och Danmark i en uppbackning. Men vi ska driva den linjen så hårt vi kan, därför att det är viktigt med både klimatfrågorna och frihandeln, och de går väl i hand med varandra. Vi är också väldigt nöjda med att CDM, *clean development mechanism*, nämns som ett kostnadseffektivt sätt att hantera detta.

Anf. 32 ORDFÖRANDEN:

För er som missade vad kanslichefen sade här i början kan jag tala om att det ligger ett reviderat slutsatsutkast på bordet sedan i morse.

Anf. 33 SOFIA ARKELSTEN (m):

Det är några saker som jag vill ta upp.

I det gamla papperet, rapporten *Choosing the right instruments*, pratar man om just skatter och hur viktigt det är att skatterna när de väl är effektiva verkligen gör en förändring. Jag vill bara trycka på hur positivt det är att man inte bara har skatter för att tjäna pengar till staten, så att det inte blir en mjölkossa.

Jag undrar om en sak till. Det är om det som står i det nya dokumentet, men det är samma sak som står i det gamla. Finansministrarna vill trycka på att när det är viktiga budgetfrågor ska man prata med finansministrarna. Jag vill bara höra lite hur man gör det. Ska ni hänga mer med miljöministrar, statsministrar, premiärministrar och presidenter, som jag tror också pratar mycket om det här?

Här finns också en inställning som jag tycker är positiv. Man förklarar att intäkterna av till exempel handel med utsläppsrätter ska användas på ett listigt sätt som inte krockar med EU:s *efforts to tackle climate change*. Det är väldigt många som vill öronmärka pengar för det. Men jag tycker att det här är ett ganska bra sätt att se det på, för då är man fortfarande demokratisk och låter de valda finansministrarna bestämma över pengarna utan att öronmärka dem. Man ger ändå en viljeinriktning.

Anf. 34 JACOB JOHNSON (v):

I den kommenterade dagordningen står det i sista meningen att marknadsbaserade styrmedel såsom handel med utsläppsrätter och miljörelaterade skatter lyfts fram som mest kostnadseffektiva. Någonstans i underlaget påstås det också att de är mest kostnadseffektiva. Om man å andra sidan går djupare in i underlaget är det svårt att se att de är mest kostnadseffektiva.

Jag är över huvud taget skeptisk till den här advokatyren om de marknadsbaserade styrmedlen. Man måste väl använda en hel rad av

olika styrmedel i den här frågan? Det finns ett underlag som pekar på olika alternativ, så jag har lite svårt att förstå att man vill lyfta fram just de marknadsbaserade styrmedlen som de mest kostnadseffektiva. Jag tycker inte att det är visat.

2007/08:19
8 februari

Anf. 35 CARINA OHLSSON (s):

Först vill jag hålla med om det som finansministern säger, att man måste kunna ha flera frågor i luften samtidigt, som vikten av att jobba med klimatfrågan men att inte glömma frihandel och de länder som är under utveckling. Det är viktigt att verkligen ha det med sig hela tiden.

Jag är också inne på det som Jacob Johnson tog upp om det som står i sammanfattningen om de marknadsbaserade styrmedlen. Det är viktigt att kunna ha de båda frågorna om kostnadseffektivitet och miljömässig effektivitet i luften. Här står det ”kostnadseffektiva”. Då undrar jag om man med det menar att man mäter effektiviteten i båda delarna.

Utsläppshandeln har ju inte ännu visat sig ge några större miljöeffekter. Däremot har vi från svensk utgångspunkt tydligt kunnat se att miljörelaterade skatter verkligen har gett klimateffekter, att man har kunnat dra ner utsläppen. Men när det gäller utsläppshandeln är det väl inte lika tydligt, för att uttrycka sig lindrigt.

Det är väl bra om man fortsatt har med både den miljömässiga och den kostnadsmässiga effektiviteten när man tittar på marknadsbaserade styrmedel.

Anf. 36 ULF HOLM (mp):

Jag kan säkert prata länge om detta, men jag ska koncentrera mig på två punkter.

Jag tycker att det är synd att finansministern helt och hållet stänger dörren för klimattullar. Jag tror att det är väldigt viktigt på det globala planet att få fler och fler länder att förstå att man kan tjäna pengar på att förbättra miljön och att det annars kan kosta, till exempel med tullar.

Nu vet jag inte hur mycket Finansdepartementet eller kanske Miljödepartementet har utrett detta. Men ni ska ju samarbeta rätt mycket numera, så ni kanske har gjort en gemensam utredning.

Jag tror att det är viktigt att hålla den här debatten fortsatt levande, även om jag kan förstå att det kan uppfattas som och kan bli frihandelsnegativt. Det måste man undvika till varje pris. Men jag tycker som sagt att det är synd att man stänger dörren så totalt för den diskussionen.

Handeln med utsläppsrätter lyfts upp väldigt mycket. Den är en god teoretisk sak. Den skulle kunna fungera, men hittills har vi inte sett så mycket av det. Då måste man också lyfta fram andra åtgärder. Man kan inte bara koncentrera sig på något som vi i dag inte har sett någon större effekt av, vilket därmed inte betyder att jag är emot utsläppsrätterna. Jag tror att de kan vara en väldigt bra åtgärd framöver, men vi har inte sett de goda resultaten av dem riktigt än. Därför måste flera åtgärder lyftas fram.

Anf. 37 Finansminister ANDERS BORG (m):

Jag börjar med Sofia Arkelstens frågeställningar.

För svensk del kan det vara värt att notera att vi får väldigt mycket beröm för de styrmedel vi använt, till exempel vår koldioxidskatt som är ett effektivt styrmedel.

Det är naturligtvis bra att vi inte har någon stark skrivning om öronmärkning. Vi använder ju inte öronmärkta skatter i Sverige. Därför vore det märkligt om vi på EU-nivå började öronmärka skatter. Det skulle strida både mot vårt sätt att bedriva budgetpolitik i Sverige och mot hur vi ser på vår nationella suveränitet.

Vad gäller Ekofin är de här frågorna uppe på vart och vartannat möte, antingen som formell punkt eller vid lunch- eller frukostmöten. I den delen kommer Ekofin fortsatt att vara aktiv med analys och underlag, inte minst om samhällsekonomi, fördelning, budgetkonsekvenser av de eventuella åtgärder som diskuterats.

Jacob Johnson reste frågan om marknadsmässiga styrmedel och huruvida de är det mest effektiva sättet att hantera klimatfrågan. Vi har förmodligen en stor skiljelinje i synen på detta. Vi tycker att det här dokumentet är klokt. Man lyfter fram flexibla marknadsstyrmedel som koldioxidbeskattning och utsläppshandel. Jag tror att man även nämner en del av de andra saker som vi i Sverige har gjort på skattesidan som effektiva.

Inte minst expertgruppen för miljöstudier har såvitt vi kan se sammanfattat forskningen på det sättet att det är jättestora kostnadsskillnader mellan att göra det effektivt eller att göra det ineffektivt. En av slutsatserna i Sternrapporten var också att om vi börjar vidta åtgärder tidigt och gör dem effektiva kan vi hantera frågan på ett rätt kostnadseffektivt sätt.

Sedan kan man arbeta med olika styrmedel. Vi har till exempel haft en stor framgång med miljöbilspremien, som ju inte handlar om *polluters pay* utan som handlar om att ge en premie. Man kan säkert jobba med lite olika mekanismer, men huvudslutsatsen står sig väldigt väl, att vill vi ha samhällsekonomisk effektivitet och uppnå klimateffekter till rimliga kostnader är marknadsstyrmekanismerna viktiga.

Det är glädjande att Carina Ohlsson lyfter fram betydelsen av att vi kan hantera klimatfråga och frihandel samtidigt. Jag är lite osäker på hur Ulf Holm förhåller sig till detta.

Jag är alltid emot handelskrig. Det vore väl en sak om man hade synpunkter på vad amerikanerna gör, men i praktiken handlar det snarast om att ge sig på förhållandevis fattiga länder. Då får jag nog säga att jämfört med tullar är *clean development mechanism* och andra typer av ekonomiska stöd till länder med en sämre ekonomisk ställning väsentligt mer tilltalande. Hellre att vi ger dem pengar för att göra rätt saker än att vi straffar dem med handelstullar, som har negativa effekter både för dem och för våra konsumenter. Då tror jag att det är bättre att jobba med mer flexibla mekanismer för att stötta klimatpolitiken i utvecklingsländerna.

Vad man skulle kunna befara att våra franska vänner är ute efter – jag tror inte att de har en gemensam sak med Ulf Holm i den här frågan – är att mer gynna franska industriintressen än klimatfrågan. Det är svårt att värja sig mot det intrycket. Men det är svårt att spekulera om vilka motiv de har för sina synpunkter.

Anf. 38 JACOB JOHNSON (v):

Det kanske är en nyansskillnad. Marknadsbaserade styrmedel kan vara viktiga, men jag delar inte åsikten att de är de viktigaste. Det kanske är lite oklart vad det här uttalandet innehåller.

Anf. 39 ULF HOLM (mp):

Jag uppfattade att finansministern sade att det bara är några få länder som är emot klimattullar. Det betyder i så fall att det inte bara är Frankrike som är emot dem, utan att Frankrike har stöd av andra länder.

Jag efterfrågar om det görs några utredningar och någon djupare analys av den här frågan på EU-nivå innan ni börjar fatta en massa beslut. Vi vet att Frankrike har lyft upp frågan. Man kan alltid fråga sig vilka bevekelsegrunder de har. Jag tror att finansministern har rätt i det han säger om sina farhågor.

Jag tänker inte anmäla avvikande mening, därför att jag ser det som ett stort framsteg att Ekofin tar fram ett sådant här underlag och börjar diskutera detta på Ekofinmöten. Det har såvitt jag vet aldrig hänt tidigare. Det är ett bra steg framåt.

Jag tror att det är viktigt att vi har den här diskussionen. Sedan kan vi ha lite olika åsikter om inriktningen. Men jag tror att vi först och främst ska ta debatten här i Sverige och sedan försöka påverka EU att lyfta fram frågan ordentligt. Den processen vill inte jag vara med om att stoppa.

Anf. 40 Finansminister ANDERS BORG (m):

Vad fransmännen säger är att om vi får ett utsläppshandelsystem som fungerar väl och andra ekonomiska styrmedel betyder det sannolikt att priserna för energi i Europa blir något högre. De menar att det kan missgynna fransk industri. De har då i en bisats lagt in formuleringen att de ska få vidta *any necessary measures*.

Först och främst är det för tidigt att säga att det här är ett problem. Det ska komma en utvärdering 2011 där hela frågan analyseras på det sätt som Ulf Holm efterlyser. Därför är det för tidigt att nu säga att vi måste ge efter för industrins oro på de punkterna. *Any necessary measures* är en väldigt långtgående formulering. Där har inte Frankrike stöd. Formuleringen i papperets huvudtext är okej. Frankrike kommer förmodligen att driva linjen att deras bisats ska in. De har inget stöd för den, men eventuellt är det så att viljan att göra motstånd inte är lika spridd utanför Sverige. Jag känner att jag har en stark uppbackning för den positionen här i Sveriges riksdag, men jag är inte lika säker på att den kommer att delas av flera länder i Ekofinrådet.

Anf. 41 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns en majoritet för regeringens ståndpunkt i detta ärende och tittar lite på Jacob Johnson, som faktiskt inte har anmält avvikande mening. Nej.

Vi går nu in på punkt 4.3 som lär ha bytt namn till punkt 5. Det handlar lika fullt om bättre lagstiftning. Det är en diskussionspunkt, det vill säga inte ett skarpt beslut. Frågan har också varit här förut. Underlag är dessutom utsänt.

Anf. 42 Finansminister ANDERS BORG (m):

Regeringen delar uppfattningen att bättre lagstiftning är betydligt bättre än sämre lagstiftning, så vi har svårt att invända mot slutsatserna. Vi tycker också att avregleringsarbetet är viktigt. Men jag tror inte att det blir någon stor diskussion på den här punkten.

Anf. 43 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade upplägg inför fortsatta förhandlingar i denna fråga.

Vi går nu in på det som åtminstone i mina papper heter punkt 5, Europeiska unionens allmänna budget, förfarandet för beviljande av ansvarsfrihet för genomförandet av 2006 års budget. Det är däremot en rekommendation, det vill säga en beslutspunkt. Underlag är utsänt.

Anf. 44 Finansminister ANDERS BORG (m):

Som ni säkert minns fick vi revisionsrättens årsrapport för något möte sedan. Den är inte given utan anmärkning, utan det finns betydande brister. Rådet anser att vi ändå ska ge en rekommendation om ansvarsfrihet. Vi gör bedömningen att man kan acceptera det givet att vi har ett par tillägg. Ett är att vi noterar att en betydande del av det som inte är tillfredsställande i dag ligger på medlemsländernas hantering av bland annat strukturfonderna. Det är i första hand ett medlemsstatsansvar.

Det andra tillägget är att vi anser att man från kommissionens och revisionsrättens sida ska fördjupa och förstärka arbetet i de här frågorna och att medlemsländerna bör göra detsamma. Jämfört med förra gången vi förde den här diskussionen har till exempel Sverige nu gått i riktning mot att hitta ett system med intyganden. Det gäller både från myndigheternas sida och så småningom från min och regeringens sida; vi har satt upp ramverk för att ha en bättre kontroll.

Jag kommer med stor sannolikhet att göra ett inlägg i den här frågan och understryka betydelsen och vikten av frågorna och hur djupt otillfredsställande det är att vi inte gör större framsteg. Jag kommer då naturligtvis också att trycka på att andra länder, precis som Sverige, Danmark, Holland och England borde gå vidare med att förstärka sina egna revisionsfunktioner så att man i större utsträckning skulle kunna känna en trygghet med de underliggande underlagen. Men vi kommer inte att yrka på att man ändrar slutsatserna, utan vi kan leva med att vi ger ansvarsfrihet för kommissionen.

Anf. 45 JACOB JOHNSON (v):

Jag skulle vilja ge finansministern lite mer råg i ryggen och föreslå att han inte tillstyrker ansvarsfrihet. Jag tycker att det tyder på något slags strukturfel i systemet att det efter så många år fortfarande finns betydande brister.

Anf. 46 ULF HOLM (mp):

Jag är också lite orolig. Jag brukar begära avvikande mening, så jag tänker göra det i år också. Det är trettonde gången som revisionsrätten inte kan ge en ren revisionsrapport.

Det problematiska är egentligen den svenska positionen, tycker jag. Regeringen skriver att kommissionen inte kan lastas för felaktigheter på medlemskapsnivå på ett sätt som kan aktualisera att ansvarsfrihet inte ska kunna lämnas till kommissionen. Då har man missat en viktig punkt. Det är ju kommissionen som är ansvarig för hela budgeten! Sedan finns det en delegation till medlemsländerna att göra en del av jobbet. Om inte den delegationen fungerar borde man dra den ifrån medlemsstaterna och göra

detta själv, om nu regeringen anser att kommissionen är bättre på att sköta de ekonomiska betalningarna etcetera.

Jag vill dock mena att inte heller kommissionen är någon stjärna i den här klassen. Det framgår av revisionsrättens rapport att det finns problem även på kommissionsnivå med strukturen, med hur betalningar sker etcetera. Det är givetvis jättebra att man ställer hårdare krav på medlemsstaterna att sköta detta bättre. Men om det inte fungerar måste man kunna föra en diskussion om huruvida det är lämpligt att medlemsländerna har hand om detta. Det uppkommer ju så mycket problem.

Det är inga små summor man pratar om här. Det regeringen nu gör är att säga: Det är okej – ni kan fortsätta som ni gör därför att ni kommer att få ansvarsfrihet oavsett vad ni gör och oavsett hur medlemsstaterna sköter sig! Det är helt fel signal om man tror att man ska komma till rätta med fiflet och oegentligheterna som finns på EU-nivå med EU:s budget.

Jag tycker att Sverige skärpa skrivningarna, vara tuffare och inte ge ansvarsfrihet för att sätta ytterligare press framför allt på medlemsstaterna men också på EU-kommissionen som faktiskt är huvudansvarig för EU:s budget. Det är kommissionen och ingen annan som är det.

Anf. 47 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m):

Fru ordförande! Eftersom jag tidigare har sysslat med redovisning på företag etcetera blir också jag lite fundersam när jag läser texten. 40 procent av budgeten anses ge en rättvisande bild. Det innebär att 60 procent inte gör det. Det är klart att detta i allra högsta grad är anmärkningsvärt i ett svenskt perspektiv. I så måtto kan jag dela synen i de tidigare herrarnas inlägg.

Nu, 2006, har man skapat ett integrerat ramverk och 2007 ett gemensamt ramverk etcetera. När man läser i handlingarna ser man att det går sakta framåt. Att då föreslå att man inte ska godkänna revisionen leder inte speciellt långt i det europeiska sammanhanget; det är min övertygelse. Mot den bakgrunden delar jag regeringens ståndpunkt i inställningen.

Däremot vill jag fråga lite grann om finansministerns uppfattning om den faktiska uppföljningen. Vi är några som arbetar exempelvis med CAP – den gemensamma jordbrukspolitiken. Där pågår nu en rejäl överföring av medel från pelare 1 till pelare 2 med hjälp av den så kallade moduleringen.

Min fråga är: På vilket sätt anser finansministern att man ska göra en uppföljning av hur de här pengarna används exempelvis i pelare 2 så att de inte okritiskt överförs? I Sverige är vi ju överens om att vi ska försöka trycka ned CAP-utgifterna. Det blir ingen minskning om man bara för över pengar från ett ställe till ett annat. Då är det viktigt att den ökningstakt som nu sker till pelare 2 specialgranskas.

Känner finansministern att det finns underlag för att ha kontroll på exempelvis den överföringen, eller gör det inte det? Detta säger jag som ett exempel på revisionen av budgeten.

Anf. 48 Finansminister ANDERS BORG (m):

Vi har fört ett par intensiva diskussioner om det här i Ekofinrådet. Det som gör att jag tycker att man kan landa i den här slutsatsen är att sedan man fick problem när kommissionen inte fick ansvarsfrihet förra

2007/08:19

8 februari

gången har revisionsfunktionerna inom kommissionen förstärkts högst dramatiskt. Det har till och med varit en av orsakerna till att man har haft en del problem på revisionsrätten; man har plockat över en stor del av personalen till kommissionen för att få bättre kontroll på detta.

Kommissionär Kallas har gjort tydliga framsteg. Det noteras i de tidigare mötena från många håll att det har blivit väsentliga förbättringar i kommissionens revisionsdel.

Den del som är problematisk är inte minst strukturfonderna. Man kan som Ulf Holm argumentera för att man rent teoretiskt skulle kunna överföra dem till kommissionen. Men när detta ska implementeras ute på svensk landsbygd i de delar av Sverige som har nytta av dessa fonder tror jag att det är bättre att det ligger på länsstyrelser, kommuner och svenska myndigheter än att vi får kommissionstjänstemän som går ut och tittar till om skolan som har fått del av strukturfondsmedlen verkligen har använt dem på rätt sätt.

Jag kan förstå Ulf Holms frustration efter dessa 13 år av revisionsanmärkningar, men jag tror inte att lösningen är att förstärka EU-kommissionens kontroll över strukturfonderna, utan det är snarare tvärtom. Det som är viktigt och som jag kommer att understryka är att fler medlemsländer precis som Sverige går i riktning mot att myndigheter får intyga att de använder medlen korrekt. Vi har lagt på ESV att göra revisionen och har därmed tydliggjort revisionsrollen. Vi har också tydliggjort ansvaret i flera led för de berörda länsstyrelserna och myndighetscheferna. De ska ta ett personligt ansvar för detta.

Jag och Finansdepartementet får naturligtvis också ett större ansvar i och med att vi ska intyga för riksdagen, och för den delen också till kommissionen och rådet, att medlen är korrekt använda.

När holländarna har gjort detta har det visat sig att det har flutit upp både det ena och det andra på den egna bakgården. Även de som har bäst koll har förmodligen sämre koll än vad de föreställer sig. Det kommer det säkert att göra även i Sverige, men det här är ändå det korrekta och kloka sättet att agera. Medlemsländerna behåller ansvaret för att fördela medlen, men förstärker sina revisionsfunktioner.

Eftersom det största problemet ligger på att för få medlemsländer har följt Sverige, Holland, Danmark och England vore det fel att i det här läget förstärka kritiken mot kommissionen. Det är snarare kritiken mot enskilda medlemsländer som ska förstärkas.

Jag kan dela Bengt-Anders Johanssons frustration över att vi kan hävda att det är bra att 40 procent av medlen är redovisade på ett rättvisande sätt. Det är naturligtvis djupt frustrerande. Man kan ju glädja sig åt att det har ökat, men jag tycker att det känns som ett begränsat glädjeämne givet var vi befinner oss.

När det gäller överföringen från pelare 1 till pelare 2 tror jag inte att det har gjorts någon specialgranskning i detta sammanhang. Å andra sidan tror jag att det noggrant kommer att göras i budgeten för Ekofin, inte minst när vi ska ha långtidsöversynen av budgeten. Då kommer vi att föra omfattande diskussioner om detta. Men i det här sammanhanget har det inte skett någon sådan granskning såvitt jag vet.

Även nämnden kommer att ägna sig lite åt långtidsöversynen så tidigt som senare i dag.

Anf. 50 STAFFAN DANIELSSON (c):

Jag funderar lite på om det går att se någon positiv vinkling av den här frågan också. Jag delar regeringens bedömning att man ska tillstyrka det här med de synpunkter vi lägger fram. Jag är fullständigt med på vikten av att EU sköter sina pengar och har koll på sin omfattande verksamhet med många länder, myndigheter och strukturer inblandade.

Jag vill minnas att Lars Heikensten drog vissa paralleller när vi hade ett möte med honom förra året. Det är ändå en noggrann granskning och en omfattande verksamhet som går igenom på ett genomgripande sätt. Jag vill minnas att han hävdade att om detta skulle göras i Sverige av en medelstor kommun eller ett landsting skulle det med all sannolikhet leda till ungefär samma kritik som nu EU drabbas av när man går igenom budget och ser på avvikelser och hur pengarna används.

Har finansministern någon kommentar till den jämförelsen?

Anf. 51 ULF HOLM (mp):

Det finns alltid nya ursäkter och bortförklaringar till att man inte skulle kunna avslå ansvarsfrihet. Jag kan påminna om att rådet alltid har gett ansvarsfrihet. Det var EU-parlamentets budgetkontrollutskott och EU-parlamentet som hotade med att inte ge sitt samtycke, och därmed avgick kommissionen. Något formellt beslut om att inte ge ansvarsfrihet fattades aldrig.

Det är det som är bekymmersamt – ingenting händer. Det kommer nya förklaringar varje år och det sägs att det ska bli bättre och bättre. Man kan glädja sig åt att det i stället för 37 procent nu är 40 procent av alla räkenskaper som är godkända. Men det är långt ifrån tillfredsställande, och något akut måste göras.

Jag är ingen vurmare för att EU-kommissionen ska få mer makt och inflytande och mer pengar. Men man måste föra en diskussion. Om det inte fungerar på det sätt som EU har byggt upp det med den ekonomiska verksamheten – att medlemsstaterna själva ska handha detta – så måste man ta till sig detta problem och göra någonting åt det. Vi kan nog föra en längre diskussion om hur det ska göras. Men jag är otillfredsställd med den svenska positionen – att bara ge ansvarsfrihet och säga att det kan bli bättre framöver. I 13 år har det visat sig att det inte har blivit bättre.

Anf. 52 Finansminister ANDERS BORG (m):

Jag börjar med Staffan Danielssons reflexion. Det är klart att det finns en del glädjande saker här. En är just att kommissionen under Kallas ledning har lagt mycket större resurser på att få ordning på revisionen. Det ligger nog mycket i den reflexion som Lars Heikensten har gjort. Förmodligen har vi rätt betydande problem med samma inriktning i våra offentliga medel i Sverige.

Jag tycker möjligtvis att vi ska vara lite ödmjuka eftersom den holländska erfarenheten antyder att om vi nu får ordning på våra intyganden och vår revision kommer det säkert att flyta upp en och annan intressant

frågeställning även för svensk del. Det är det som är det mest positiva. Om vi nu får ordning på revisionen i Danmark, Holland, Sverige och England och förhoppningsvis så småningom också i Tyskland och i andra stora länder som är budgetrestriktiva och noggranna med revisionen kommer det att ske fortsatta framsteg. Det har skett framsteg på medlemslandssidan också i och med det som jag nämnde om Holland, Danmark och även oss själva.

Jag har stor respekt för Ulf Holms åsikt. Men hans beskrivning är kanske inte riktigt rättvisande. Sverige är ett av de länder som allra tydligast och under lång tid har varit pådrivande för bättre revision av och bättre kontroll över de utgifter vi har. Vi ser det inte som vår hållning att stillatigande ropa hej till kommissionens ansvarsfrihet, utan vi driver på så gott vi kan på olika nivåer för att stärka revisionsfunktionerna. Det faktum att vi framgent också kan vara ett föredöme med intyganden kommer bara att göra det ännu tydligare.

Anf. 53 ORDFÖRANDEN:

Jag finner sammanfattningsvis att det finns en majoritet för regeringens ståndpunkt i detta ärende, och jag noterar avvikande mening från Miljöpartiet och Vänsterpartiet.

Vi är nu klara med beslutspunkterna och har kommit till punkten övriga frågor. Det står ingenting i mina underlag. Vill finansministern säga något om övriga frågor på rådsagendan?

Anf. 54 Finansminister ANDERS BORG (m):

Nej, det finns inga övriga frågor.

Anf. 55 ORDFÖRANDEN:

Däremot ska det i anslutning till rådet vara makroekonomisk dialog och eurogrupp på måndagen. Eurogruppen är onekligen omnämnd. Finns det något annat att säga om det här eller om trojkan med Europarlamentet på tisdagen?

Anf. 56 Finansminister ANDERS BORG (m):

Det kommer att föras en fortsatt diskussion om det makroekonomiska läget, men det har ju inte blivit ljusare sedan förra gången vi sågs.

Anf. 57 ORDFÖRANDEN:

Då återstår godkännande av A-punktslistan. Det finns en sådan, som kanslichefen har nämnt. Nämnden beslutar att det sammanfattningsvis finns en majoritet för regeringens ståndpunkt i dessa ärenden.

Då är vi klara med rådsagendan. Finns det någonting annat som finansministern vill dela med oss innan han går för dagen?

Anf. 58 Finansminister ANDERS BORG (m):

Jag kan passa på att tacka nämndens ledamöter för ett alltid lika givande och spännande sammanträde.

Anf. 59 ORDFÖRANDEN:

Vi gör detsamma och önskar lycka till på rådet!

Anf. 60 ORDFÖRANDEN:

Vi säger välkommen till utbildningsminister Jan Björklund med medarbetare. Vi ska först titta lite på förra ministerrådsmötet – oavsett vem det var som var där, för det kanske inte var Jan Björklund själv – utifall det är några frågor om det. Sedan ska vi samråda om det kommande rådet. Vad gäller det förra rådsmötet är en rapport utsänd. Vill utbildningsministern säga något om den?

Anf. 61 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Jag har med mig ämnesråden Peter Johansson och Mats Björnsson från departementet. Det var två ärenden som behandlades på förra ministerrådet i november. De redovisades för EU-nämnden då. En del av dessa ärenden kan man tycka är byråkratiska redovisningar, men åtminstone det ena är spännande. Det handlar om att hitta en europeisk jämförelsemodell när det gäller yrkesutbildningar.

För högskoleutbildningar håller vi på med något vi kallar Bologna-processen. En fil.kand. i Sverige ska gå att jämföra med en fil.kand. i Italien. Det är hela idén på sikt. Har man läst 200 poäng ska man förstå varandras system och kunna jämföra.

För yrkesutbildningar har det aldrig funnits något liknande. En elektriker i Sverige har en helt annan utbildning än en elektriker i Spanien. European Qualifications Framework syftar till att göra det genomförbart. Det togs några ytterligare steg mot det på mötet i november, och det var väl egentligen det viktiga med det mötet.

Anf. 62 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen och lägger den till handlingarna.

Nu går vi in på information och samråd inför rådsmötet den 14 februari gällande utbildningsfrågorna. Punkterna 2, 3 och 4 tar vi efter Jan Björklund. Först av hans punkter är nr 5, Utkast till rådets och kommissionens gemensamma lägesrapport om genomförandet av arbetsprogrammet Utbildning 2010. Frågan har varit i nämnden förut, närmast i februari förra året då det fanns stöd för regeringens ståndpunkt. Underlag är utsänt.

Anf. 63 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru ordförande! Detta är en lägesrapport. När Lissabonprocessen inleddes år 2000 var bakgrunden att vi alla är oroliga för att Europa håller på att hamna på efterkälken. Vi är jättegglade för att länder i tredje världen och Asien som har varit fattiga under hela 1900-talet håller på att resa sig. Samtidigt blir vi oroliga för att vi inte hävdar oss i konkurrensen. Lissabonprocessen syftar till att stärka Europas konkurrenskraft, och utbildning är en mycket viktig nyckelfaktor i detta.

En del i denna process är att vartannat år redovisa resultaten i de olika medlemsstaternas utbildningsväsen och försöka jämföra resultaten med varandra och mäta dem i förhållande till vilka mål vi har satt upp. Det är alltså denna rapport. Förra gången kom rapporten 2006. De ligger med två års eftersläpning. Den rapport som nu är framtagen bygger på resultat från medlemsstaterna år 2006. Man ser hur man har förbättrat eller försämrat sig jämfört med år 2000.

Det är både vin och vatten. Man skulle önska att det gick mycket bättre för Europa och Sverige. För vår egen del kan man säga att Sverige alltså ligger över genomsnittet i Europa i indikatorerna men att vi sjunker. Det är oroande för vår del. Om Europa som helhet kan man säga att det sammantaget är varken bättre eller sämre än förut.

Nästan alla länder i EU har samma utmaningar som vi själva. Det är för många elever som går ur skolsystemet utan att ens kunna läsa och skriva. Det gäller såväl i Sverige som i andra länder. På den punkten har det blivit sämre mellan 2000 och 2006. Allt fler ungdomar hoppar av sin utbildning, slås ut och klarar inte målen. *Drop out*, säger man på engelska. I Sverige är det mest från gymnasiet, och det har ökat rätt påtagligt mellan 2000 och 2006. Det är en bild. Ska man göra en väldigt grov sammanfattning går en del saker åt rätt håll och andra saker åt fel håll, men sanningen är att vi i Europa måste bli bättre på utbildning och utbildningsresultat.

Anf. 64 ORDFÖRANDEN:

Jag ska säga att det inte har varit någon särskild information i utbildningsutskottet inför detta rådsmöte.

Anf. 65 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd):

Jag delar ministrernas uppfattning att utbildning kommer att vara en jättestor och viktig konkurrensfråga, framför allt för Sverige när det gäller att hävda sig i Europa men även internationellt.

Något som diskuteras i olika delar är det som står på s. 73, nr 4 i *Meddelande från kommissionen angående livslångt lärande*. Där står under 2:2 Förskoleutbildningen om en obligatorisk skolgång på förskolenivå. Man kan säga att ju tidigare man börjar skolan, desto bättre blir resultatet. Men tittar man på England tror jag inte att deras resultat är så lysande även om de har skolgång från fyra års ålder.

Hur ser regeringen på frågan om livslångt lärande och att börja skolan redan vid fyra års ålder som det talas om i vissa länder? Jag tror att det är kvaliteten på undervisningen som är det viktigaste och inte hur tidigt man börjar. Jag skulle gärna vilja ha en kommentar från ministern.

Anf. 66 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Det är spännande, och jag inser att det finns många politiska bottenar i frågan. Jag har själv en sexåring hemma. Redan när han var fem år började han prata om att han längtade efter att börja skolan. Jag vet att när han är 15 år kommer han att längta efter att sluta skolan.

Vi i Sverige börjar skolan sist i världen. I framtiden bör vi fundera över hur klokt det är. Det finns dock inga planer att tidigare lägga skolstarten. Men nästan alla ungar i fem- och fyraårsåldern i Sverige finns i förskolan. Oavsett vad man tycker så kan man tänka att när de nu ändå

finns i förskolan är det lite korkat att inte försöka utnyttja det för att nå så långt som möjligt i de pedagogiska målsättningarna. Det är den inriktning vi har också för svensk del.

Länderna i Europa är inte jämförbara. I Sverige finns alla fyraåringar i förskolan. Går man till de katolska länderna i Sydeuropa får man en helt annan bild. De har ungefär samma situation som vi hade för 40 år sedan på den punkten. Oavsett om man tycker att det är bra eller dåligt så strävar de åt vårt håll. När det gäller förskola är det många som ser Sverige som en förebild.

Anf. 67 CHRISTINA AXELSSON (s):

Fru ordförande! Apropå att våra fyraåringar går i förskolan: Man har nu infört vårdnadsbidrag. Det betyder att allt fler barn inte kommer att gå i förskolan, utan föräldrarna väljer en annan modell. Ser inte ministern en fara i att detta kommer att bli en black om foten för svensk del vad gäller språkutveckling och annat och att vi därför kommer att halka efter ännu mer än vad vi har gjort tidigare?

Anf. 68 ORDFÖRANDEN:

Det är alltid svårt att dra gränsen mellan EU och inrikespolitik. Men vi ska försöka hålla oss till det som ska avhandlas på rådet. Det får naturligtvis utbildningsministern också prioritera att göra.

Anf. 69 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd):

Vårdnadsbidraget gäller bara till tre års ålder, så pratar vi skola från fyra år kommer det inte att påverka.

Angående kvalitet och innehåll skulle jag vilja komma tillbaka till det svar jag fick av ministern. Min farhåga är att man inom EU bara pratar om att tidigarelägga skolan men glömmer bort kvaliteten. Man kan inte säga att kvaliteten i skolan eller resultaten är bättre ju tidigare man börjar skolan, utan det är oerhört viktigt att vi lägger in kvalitetsaspekterna i skolan. Naturligtvis ska vi använda att vi har många som går i förskolan till att ha en bra förskola och till att man redan där börjar lära sig att läsa och skriva, om det går, och till att hitta olika metoder för att utveckla barn. Men risken är att man i EU bara pratar om att tidigarelägga skolan och glömmer bort kvaliteten. Det är det jag vill betona.

Anf. 70 LARS HJÄLMERED (m):

Fru ordförande! Min fråga är mer inriktad på vad det är för typ av diskussioner man för och hur man får driv i arbetet. Jag har förstått att det är upp till medlemsstaterna själva att avgöra hur man agerar. Visst är det lite dystert, som Jan Björklund mycket riktigt påpekar. Samtidigt ligger vi bra till i Sverige när det gäller reformagenda rakt genom utbildningssystemet.

Vad är det konkret som kommer ut av diskussionerna? Är det att lära av varandra? Vad är det för former diskussionerna tar?

Det anges i dokumentet om arbetet efter 2010. Vad tror ministern kommer senare i detta? Blir det någon typ av åtagande för länderna eller ska det fortsatt vara upp till medlemsstaterna? Det senare tror jag är bra.

2007/08:19

8 februari

Anf. 71 CHRISTER WINBÄCK (fp):

Vi har pratat mycket om eleverna och deras behov. Det är också viktigt att prata om lärarna och deras kompetens. Det står mycket om att lärarna står inför nya utmaningar och att stor hänsyn ska tas till individuella behov av lärande och så vidare. Många kommer att sluta i Europa framdeles, står det i papperen.

Hur ser man på lärarutbildningen i Europa i övrigt? Vi har haft många diskussioner i Sverige, men finns det även där någon form av diskussion kring standardisering och "bolognisering" av lärarnas kompetens och liknande? Det känns som en angelägen fråga.

Anf. 72 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru ordförande! Just därför att EU inte har någon beslutsmakt över skola och utbildning blir det många deklARATIONER och policyer. Det riktigt nyttiga och intressanta är inte minst att jämföra varandras system och resultaten av varandras system.

Vidgar man och ser inte bara på EU – det är nästan samma länder som ingår i OECD-kretsarna med tillägg av Nordamerika och Asien – har jag aldrig inom något politiskt område varit med om att den typen av stora resultatmätningar som jämför resultat får sådan betydelse för den politiska diskussionen inom alla länder som PISA-mätningarna. Detta att Sverige har rasat i rader av undersökningar får utbildningsfrågorna i Sverige att bli väldigt stora i den politiska diskussionen, och så är det i alla länder. I Tyskland har man exakt samma diskussion som i Sverige. I Finland däremot har man genomgående mycket höga resultat. Nu vallfärdar alla till Finland för att kolla vad de gör. Det får en väldigt betydelse. Man jämför sig med varandra och lär sig av varandra.

Förskolan är utan tvekan ett område som nog är lite betingat av att länderna i Sydeuropa plötsligt upptäcker att de har arbetskraftsbrist, precis som vi, och ser att kvinnorna är hemma i stället för på arbetsmarknaden, och så funderar man på förskola av det skälet snarare än av pedagogiska skäl.

Alla länder i Västeuropa har genomgående varit enormt fokuserade på teoretisk och akademisk utbildning. Ni känner till målen vi har tagit i Sverige att alla ska bli högskolebehöriga på gymnasiet, 50 procent ska gå på universiteten och så vidare. Den typen av mål har flera länder satt upp, men nu tänker man om. Yrkesutbildningen måste värderas upp. Den diskussion vi har i Sverige återfinns i de flesta andra länder.

Det är detsamma när det gäller lärarutbildning. Det är märkligt att just Finland är så avvikande. Finnarna har tio sökande per plats på sin lärarutbildning. I resten av Europa har vi knappt en sökande per plats, och det gäller Sverige också. Det gör att vi får ta dem som söker, oavsett vad de har för kvalitet och förkunskaper. I Finland väljer man och vrakar. Diskussionen om läraryrkets status och lärarutbildningens kvalitet och insikten att läraryrket är ett av samhällets viktigaste yrken är gemensam för hela Västeuropa, Sverige inkluderat.

Anf. 73 STAFFAN DANIELSSON (c):

En naturlig följdfråga efter utbildningsministerns inlägg är: Vad är det som Finland gör och vad kan vi lära av dem?

Anf. 74 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):
Fru ordförande! Nu blir det verkligen politiskt.

De har tidigare betyg. De har disciplin i skolan. De har hög status på läraryrket. De har verkligen prioriterat kunskapskrav i skolan. Det förekommer inte i Finland att man kallar sin lärarinna för grova könsord. Det förekommer inte i Finland.

Bildning och kunskap har hög status i Finland på ett annat sätt än i vårt land.

Anf. 75 ORDFÖRANDEN:

Jag finner sammanfattningsvis att det finns en majoritet för regeringens ståndpunkt i detta ärende och noterar inte någon avvikande mening.

Anf. 76 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):
Var vi överens om vårdnadsbidrag också då?

Anf. 77 ORDFÖRANDEN:

Ja, i den utsträckning det behandlas på rådet.

Vi går vidare till punkt 6, Viktiga budskap på utbildningsområdet till Europeiska rådets vårmöte. Nämnden, och säkert också utbildningsministern, vet ju att alla möjliga råd gör det. Det gäller just det här rådets aspekter på vårmötet.

Frågan är ny i nämnden, men välbekant ändå eftersom vi håller på med detta lite överallt.

Underlag är utsänt även här.

Anf. 78 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):
Fru ordförande! Vi var delvis inne på detta tidigare.

Det här dokumentet handlar om vilka som är de viktigaste frågorna i europeisk utbildningspolitik framöver. Det var ju dem vi var inne på nyss. Det blir slutsatsen av statistiken och resultaten blir vad vi ska göra åt det.

Det handlar om att i hög grad minska antalet ungdomar som inte kan läsa – det är en av de viktigaste punkterna. Det handlar om att förbättra utbildningsnivån för invandrarbarn. Det nämnde jag inte tidigare, men det är också en gemensam utmaning i många europeiska länder. Det handlar om yrkesutbildningar, tydligare kursplaner, målstyrning och så vidare. Innehållet i detta dokument är i hög grad slutsatser av den föregående statistikrapporten.

Det är ett ganska allmänpolitiskt dokument. När 27 länder ska vara överens blir det mesta rätt urvattnat. Det skulle kunna vara ännu spetsigare än det är, men det går i rätt riktning.

Anf. 79 AGNETA LUNDBERG (s):

Jag vill ställa en fråga till ministern. Man efterfrågar ju att man ska svara på vilka strategier man har för att komma till rätta med de bekymmer som de flesta länder delar.

Här konstaterar man bara att det finns sådana bekymmer, men inte vilka strategier man har. Vilka strategier kommer ministern att presentera att Sverige har för att komma till rätta med de här ståndpunkterna?

Anf. 80 ULF HOLM (mp):

Fru ordförande! Jag har en liknande fråga.

Det står i underlaget att ministrarna vid rådsmötet kommer att ges tillfälle att kommentera huvudbudskapen etcetera. Jag förstod inte vad den svenska positionen var.

Jag förstod att ministern redogjorde för vad som står i det utskickade papperet; det var ju bra att vi fick en repetition på det. Men vilka frågor kommer ministern att lyfta fram utifrån ett svenskt perspektiv?

Jag ser som särskilt viktigt det som också står i underlaget, nämligen: Vad ska vi göra åt de elever som lämnar skolan i förtid? Det är den absolut viktigaste punkten. Lärarnas kompetens är också viktigt.

Anf. 81 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Svaret är den utbildningspolitiska agenda som nu ligger framför oss. Hela den agendan är den största reformagendan på länge för svensk utbildningspolitik. Den är större än både 1990 och 1962 års omdaning av utbildningsväsendet. Den gör vi ju nu på grund av de problem som nu redovisas i dokument efter dokument, att för få kan läsa och så vidare.

Några delar i detta är att återupprätta lågstadiet. Vi ska ha nationella prov i årskurs 3. Vi ska ha tidigare betyg, skriftliga omdömen, tidig information till föräldrar och en ny lärarutbildning där vi betonar kunskapskrav och ämneskunskaper.

När det gäller de ungdomar som hoppar av skolan är ju ett problem de som redan har hoppat av. Hur ska vi undvika att fler hoppar av i framtiden?

Det är gedignare grundskola så att eleverna når målen. Det är lärlingsutbildning för de elever som är teoretiskt skoltrötta men som har praktisk läggning och begåvning. Det är bättre studiedisciplin i skolan och så vidare.

Hela det paket av reformer som regeringen nu förbereder att genomföra är svaret på de här utmaningarna.

Anf. 82 ULF HOLM (mp):

Fru ordförande! Lärlingsutbildningar etcetera är ju väldigt bra. Som vanligt talar utbildningsministern om prov, prov och prov. Det är diagnostiska prov i lågstadiet etcetera. Utbildningsministern nämner ingenting om förutsättningarna för att faktiskt kunna gå i skolan. Vi har mobbnings- och arbetsmiljöproblem för elever. Vi har tätheten i klasserna. Klasserna blir större och större. Jag hade en väldigt stor klass när jag gick i sexan till nian, men de verkar ha blivit ännu större nu. Lärarnas möjlighet att ge varje elev uppmärksamhet nämnde utbildningsministern ingenting om. Det är kanske förutsättningen för att man ska kunna ha fler prov så att eleverna kan visa vad de kan.

Anf. 83 AGNETA LUNDBERG (s):

Jag skulle vilja ha svar på två ytterligare frågor.

Ingenting nämndes om viljan till utbildning för vuxna eller om åtgärder för avhopp, det vill säga de som lämnar skolan för tidigt.

Anf. 84 LARS HJÄLMERED (m):

Utöver det solida program som utbildningsministern lyfte fram känner jag att det kan vara en poäng att ställa några frågor om rörlighet och internationalisering. Där har vi historiskt varit duktiga i Sverige, men vi ser att det är färre studenter som åker på utbyten inom den högre utbildningen. Jag kan känna en allmän oro för det, inte minst med tanke på den värld vi lever i där språkkunskaper och annan kunskap blir allt viktigare.

Utöver allt det som ministern har sagt är det viktigt att trycka på och fundera över vilken hemläxa vi ska göra nationellt tillsammans med andra länder inom Erasmusätgärder eller på andra sätt.

Anf. 85 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Vårt svar på de här utmaningarna är naturligtvis den utbildningspolitik som regeringen för. Vi menar att den i hög grad är till för just de elever som i dag inte når målen och slås ut. I den mätning som gjordes 2006 visade det sig att avhoppet och utslagningen från svensk skola har ökat kraftigt jämfört med 2000. Vår utbildningspolitik är naturligtvis ett svar på det.

Det handlar om att fler ska nå målen. Fler ska lära sig läsa, fler ska lära sig räkna och skriva. Man kan naturligtvis döma ut prov, som gjordes här. Men jag tror att det är enormt viktigt att man tidigt i skolan identifierar de elever som behöver stöd.

Vi gör en riktig lågstadielärarutbildning igen. Vi ska ha lärare som är proffs på att lära ut baskunskaperna till små barn. Vi ska ha nya speciallärare i skolan. Vi har en ny kontrollstation i årskurs 6 så att vi kan ge mer stöd till dem som klarade trean, men har tappat fart. För dem som går ut nian och når målen men har tappat lusten för fortsatta teoretiska studier är lärlingsutbildning ett svar när det gäller avhoppet.

Någon sade att jag inte svarade på frågan om avhoppet, men det var just det jag gjorde. Av dem som hoppar av när de är 17–18 år är huvuddelen trötta på fortsatt teoretiskt pluggande. Där är lärlingsutbildning ett svar.

När vi talar om vuxnas utbildning tänker många på komvux, men i vuxnas utbildning är högskolan det helt dominerande. Det är också komvux och hela folkbildningen som ju delvis är unik för Sverige i ett europeiskt perspektiv.

Sverige är det land som har absolut flest vuxna deltagare i olika utbildningsaktiviteter när man räknar in allt. Det har dock minskat mellan 2000 och 2006. Sådant är ofta konjunkturberoende. När folk får jobb studerar de mindre och tvärtom. Vi ligger bäst till i Europa både då och nu och säkert också framöver eftersom vi har så ambitiösa system på området.

Att det har gått ned mellan 2000 och 2006 beror på konjunkturen.

Anf. 86 JACOB JOHNSON (v):

Som ministern sade inledningsvis är utbildningsfrågorna nationella frågor. De här ganska allmänna slutsatserna som presenterades har jag inga direkta invändningar emot.

Däremot har vi naturligtvis många synpunkter på den utbildningspolitik som regeringen bedriver i Sverige.

Anf. 87 AGNETA LUNDBERG (s):

Vi delar oron för de här grupperna. Det är nationell politik, men jag tycker att det är viktigt att vi delar med oss av kunskaper och hur vi har jobbat för att nå framgång.

Jag tycker att det är viktigt att vi i Sverige presenterar en politik som vi tror gynnar de här grupperna. Vi delar oron för de här grupperna, men vi instämmer inte i metoderna.

Därför anmäler vi avvikande uppfattning.

Anf. 88 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru ordförande! När det gäller en del saker har andra länder en del att lära av Sverige. När det gäller vår förskola till exempel tror jag att vi framöver kommer att få se flera länder som tar efter Sverige. När det gäller resten av skolväsendet har vi en del att lära av andra länder.

Yrkesutbildning och lärlingsutbildning är de tydligaste exemplen. Tyskland, Danmark, Österrike och Norge – de är ju inte med i EU, men det är de säkert snart, Ulf – har vi mycket att lära av. De har utvecklade lärlingssystem. När jag möter LO i Tyskland förstår de inte vad vi håller på med i Sverige där alla ska bli högskolebehöriga. Man tycker att lärlingsutbildning och yrkesutbildning är något fint och stort och viktigt. Jag tycker att vi ska lära av det.

Anf. 89 ORDFÖRANDEN:

Jag kan trösta utbildningsministern med att norska barn har glädjen att kunna delta i utbytesprogram inom ramen för EES-området.

Är nämnden redo att gå till beslut? Jag finner så.

Jag finner sammanfattningsvis att det finns en majoritet för regeringens ståndpunkt även i detta ärende och noterar avvikande mening från s.

Vi är då klara med beslutspunkterna på utbildningsagendan, men har tre övriga frågor. Det står två på den blå lappen och det har tillkommit åtminstone en, enligt mina noteringar. Det gäller Forum universitet – företag, att utse 2009 till europeiskt kreativitets- och innovationsår samt en konferens i Rotterdam om Euroskills.

Det är information för vår del och även för rådets.

2009 har till sin andra del svenska implikationer. Finns det några ordförandeskapsimplikationer för den andra punkten, kreativitets- och innovationsår?

Anf. 90 Ämnesrådet PETER JOHANSSON:

Vi har naturligtvis också insett att det europeiska året för kreativitet och innovation har implikationer för det svenska ordförandeskapet.

Normalt är bruket framför allt, det vill säga det som kommer att drabba oss, att man antingen har en avslutningskonferens eller en lanseringskonferens för ett sådant här europeiskt år. Ett sådant event kommer förmodligen att äga rum under det svenska ordförandeskapet.

Vi vet inte mer än nämnden när det gäller hur förslaget om det här året kommer att se ut. Det är fortfarande under bearbetning av kommissionen. Vi förväntar oss ett förslag så småningom under våren.

Tanken var från början att man skulle kunna lösa det här snabbt med ett institutionellt avtal mellan rådet och parlamentet, men parlamentet har

krävt att man har ett medbeslutandeförfarande i det här ärendet så det kommer att ta lite längre tid. Vi hoppas att hinna klart innan året är slut.

2007/08:19
8 februari

Anf. 91 ORDFÖRANDEN:

Det sista får vi ju ta när det kommer. Jag var bara nyfiken eftersom det stod 2009.

Vi tackar för informationen om övriga frågor.

Vi har för formens skull kvar godkännande av A-punktslistan, men den punkten hade vi även på Ekofinrådet och dessutom är vi inte klara med den här agendan.

Däremot är vi klara med utbildningsministern, om det inte är något han vill dela med oss innan vi skiljs åt.

Anf. 92 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Det finns mycket, men det får vi ta en annan gång.

Anf. 93 ORDFÖRANDEN:

Det får vi göra. Tack så mycket för i dag.

3 § Utbildning, ungdom och kultur (ungdom)
Integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni
Återrapport från ministerrådsmöte den 15 och 16 november 2007
Information och samråd inför ministerrådsmöte den 14 februari 2008

Anf. 94 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar ungdomsministern med medarbetare välkomna och ber om ursäkt för att vi ligger efter tidsplaneringen.

Vi ska alltså samråda om punkterna 3 och 4 på agendan. Det är alltid svårt att bedöma hur länge det hela tar, och vi är glada att ni kunnat vara kvar ända tills nu.

Först ska vi dock fråga om ungdomsministern vill säga något om ministerrådsmötet i november. Den återrapporten är utsänd och redan kommenterad av utbildningsministern. Om ungdomsministern vill ta upp något särskilt är hon förstås välkommen att göra det.

Anf. 95 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Nej, jag har egentligen inget specifikt att säga om den då det var statssekreterare Christer Hallerby som deltog i mötet. Eftersom Jan Björklund redan gått igenom den kan jag bara nämna att sista punkten på dagordningen handlade om hur man kan förstärka genomförandet av ungdomspakten och ungdomsperspektivet i Lissabonstrategin. Jag kommer att berätta om det lite senare. Kommissionen anser nämligen att fler och fler länder nu lyfter upp unga som en prioriterad grupp i sitt arbete med Lissabonstrategin.

Anf. 96 ORDFÖRANDEN:

Finns det några frågor vad gäller ungdomsdelen av återrapporten? Jag finner att så inte är fallet. Då lägger vi tillbaka den till handlingarna.

Vi går så in på samrådet inför det kommande rådsmötet, punkt 3, Viktiga budskap till Europeiska rådets vårmöte. Frågan har varit i nämnden tidigare, i alla möjliga rådskonstellationer, och ungdomsaspekterna togs upp i nämnden den 9 november då det fanns stöd för regeringens då redovisade upplägg inför fortsatta förhandlingar i denna fråga. Underlag har utsänts inför mötet där sådana budskap ska antas.

Anf. 97 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Jag åker i nästa vecka, den 14 februari, till Bryssel där vi ska anta huvudbudskap – *key messages*, som de brukar heta. Utgångspunkten för de budskap vi har är kommissionens årliga rapport, framstegsrapporten, gällande Lissabonstrategin. I rapporten konstateras, som jag sade tidigare, att flera länder nu lyfter upp unga som en prioriterad målgrupp i Lissabonstrategin. Man kan emellertid också konstatera att det finns brister i många länders ungdomspolitik eftersom det saknas sammanhållning och tvärssektoriellt perspektiv.

Ungdomsarbetslösheten anses fortfarande vara hög, så också hos oss. Genomsnittet är på 17,4 procent inom EU. Generellt tycker man att det

saknas information om den europeiska ungdomspakten liksom det saknas uppföljningsinstrument till det arbete som sker nationellt.

Tre huvudbudskap föreslås i den text som tagits fram av det slovenska ordförandeskapet. Det första handlar om ungas sociala och yrkesmässiga integrering, att man fortsatt ska se den som viktig i medlemsstaternas ekonomiska och sociala politik. Fokus ska läggas på övergången mellan utbildning och arbete, på att underlätta ungas anställningsbarhet och på att främja ungas entreprenörskap.

Det andra handlar om att fokus vidare ska läggas på unga med färre möjligheter – det är väl det som hos oss skulle kunna kallas unga i utanförskap – och på att motverka förtida avhopp från skolan. Skräddarsydda informationsåtgärder och rådgivningsaktiviteter är några saker som nämns i detta arbete.

Det tredje handlar om att stärka ungdomsperspektivet i Lissabonstrategin; det ska fortsatt vara prioriterat och viktigt. Från Sveriges sida stöder vi dessa ståndpunkter.

Anf. 98 CHRISTINA AXELSSON (s):

Jag har två frågor. Det står i underlaget att Sverige stöder utkast till huvudbudskap. Det står emellertid ingenting om vilken påverkan det kommer att ha på oss i Sverige, alltså vad det är för hemläxa vi behöver göra. Därför skulle jag vilja fråga om ministern, utifrån det som nu ska diskuteras rörande långtidsarbetslösheten bland ungdomar, kommer att ta till krafttag. Vi har sett hur långtidsarbetslösheten bland unga bara det senaste året ökat kraftigt. Mycket beror på att man inte har några åtgärder att sätta in. Det är min första fråga.

Min andra fråga är om det kommer att få någon betydelse att regeringen ännu inte kommit med en proposition om hur man ska kunna föra in lagen om diskriminering; det kommer ju av ett EU-direktiv. Den skulle ha varit implementerad redan den 1 december 2006, men vi har ännu inte sett några förslag. Diskriminering handlar ju även om ungdomar. Man pratar om att det finns åldersdiskriminering, men diskrimineringen gäller inte bara de äldre utan också de yngre.

För det första: Kommer dessa frågor att tas upp? För det andra: Vad får det för påverkan på oss i Sverige när ni säger att ni stöder utkastet till huvudbudskap?

Anf. 99 ORDFÖRANDEN:

Jag vill bara nämna att genomförande av direktiv såklart är en nationell fråga, men i den mån detta är relevant för rådets möte nästa vecka får ungdomsministern gärna kommentera det precis som hon vill.

Anf. 100 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp):

Fru ordförande! Det är en orättvis beskrivning att säga att det inte händer någonting på ungdomsområdet. Vi vet att arbetslösheten bland unga sjunker kraftigt. Det är den ena målgruppen; den andra är uto-meuropéer. Det är där arbetslösheten sjunker som mest. När jag väl konstaterat detta ska jag dock säga att det är naturligt att arbetslösheten sjunker under en högkonjunktur och när man dessutom sätter in åtgärder för att sänka trösklarna och stödja ungdomar så att de kan ta sig in på ar-

2007/08:19

8 februari

betsmarknaden. Det är en känslig målgrupp vad gäller att stå utanför arbetsmarknaden alltför länge.

Vi ser att fler och fler unga nu vill stå till arbetsmarknadens förfo-
gande just för att de har möjlighet att komma in där. Vi har också jobb-
och aktivitetsgarantin, och redan efter tre månaders arbetslöshet görs
extra insatser för unga så att de inte ska stå utanför arbetsmarknaden för
länge. Vi gör insatser på skolområdet för att förhindra avhopp och för att
ge kanske framför allt pojkar möjligheter att nå kunskapsmålen. Det görs
också insatser på Näringsdepartementet vad gäller strategier som ska
underlätta de ungas företagande. Det sker alltså en hel del för att hjälpa
unga på arbetsmarknaden.

Vi stöder slutsatserna eftersom vi menar att det behöver göras mer i
hela Europa. När vi har en genomsnittlig arbetslöshet inom EU på 17,4
procent innebär det att det förstås finns länder som har större problem än
vi, men vi ska inte jämföra oss med andra länder på det sättet utan utgå
från vad vi själva tycker är viktigt i vårt land. En arbetslöshet på tio elva
procent bland unga är för mycket, och därför sätts det in åtgärder för att
hjälpa ungdomar tillbaka in på arbetsmarknaden.

Vad gäller diskriminering har vi, som Christina Axelsson kanske
känner till, precis lämnat en lagrådsremiss till Lagrådet. I den ingår också
diskriminering på grund av ålder. Det handlar, som du säger, inte bara
om de äldre utan också om unga. Förslaget kommer alltså; propositionen
lämnas till riksdagen i mars.

Jag kan bara beklaga att man inte kunde implementera diskriminering
på grund av ålder inom avsatt tid, det vill säga 2006. Å andra sidan
gjorde väl den dåvarande regeringen bedömningen att det var bättre att
lägga in det arbetet i samma proposition, i den sammanslagna lagstift-
ningen. Jag kan beklaga förseningen, men det är knappast denna rege-
rings fel att förslaget dröjt.

Anf. 101 ORDFÖRANDEN:

Jag vill vädja till bägge parter att hålla sig till råds- och EU-
dimensionerna i detta. Den sistnämnda debatten kanske passar bättre i
kammaren.

Anf. 102 CHRISTINA AXELSSON (s):

Förlåt, men vi diskuterar väl just ungdomsperspektiven? Då har detta
naturligtvis med saken att göra, speciellt som man säger att Sverige stö-
der utkastet till huvudbudskap. Det betyder att också Sverige måste göra
sin hemläxa, och det är den hemläxan som ministern nu säger att man
gör. Det är lätt att skylla på den förra regeringen, men sedan den 1 de-
cember 2006 har det runnit mycket vatten under broarna. Det har gått
lång tid och ministern har inte varit tillräckligt snabb. Det vill jag påpeka,
för det har verkligen med frågan att göra.

Sedan var jag noga med att säga "långtidsarbetslösheten". Det är
långtidsarbetslösheten bland ungdomar som ökat väldigt mycket. Man
har inte tillräckligt med åtgärder att sätta in för att minska långtidsarbets-
lösheten. Annars hade den inte ökat så mycket under den tid vi haft en
moderatledd regering. Också det tycker jag är viktigt att påpeka i detta
sammanhang. Här sägs nämligen att man stöder ståndpunkter om att
ungdomsarbetslösheten ska avhjälpas. Då är det viktigt att göra någon-

ting även på hemmaplan så att man nästa gång man kommer till EU ska kunna berätta att vi från svensk sida nu blivit mycket bättre på detta och kommit till rätta med problemet genom att arbeta med frågorna. Därför tycker jag att det är ett mycket relevant påpekande att göra i detta sammanhang.

2007/08:19
8 februari

Anf. 103 DÉSIREE PETHRUS ENGSTRÖM (kd):

Det är spännande att man lyfter fram ungdomars situation. Ungdomssituationen är viktig även vad gäller EU:s konkurrenskraft i framtiden eftersom barn och ungdomar naturligtvis är EU:s framtid.

Ungdomars sysselsättning är viktig både ministern, liksom övergången från utbildning till arbete och entreprenörskap. Sedan nämnde ministern också unga i utanförskap. Då tänker jag på det som vi brukar tala om i Sverige, nämligen ohälsotalen. Här gäller det alltså ungdomars ohälsa. Det är en stor riskfaktor i framtiden att många ska slås ut av ohälsa. Tidiga sjukskrivningar bland unga ökar.

Finns hälsoperspektivet på ungdomssidan med i anslutning till konkurrenskraftsdiskussionen inom EU?

Anf. 104 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Nej, hälsoperspektivet tas inte upp i Lissabonstrategin, vilket är det vi nu avhandlar, men mina tjänstemän kanske känner till ifall hälsoperspektivet tas upp i andra EU-sammanhang. Petra Mårseius kanske vill säga något?

Anf. 105 Departementssekreterare PETRA MÅRSELIUS:

Bland annat Frankrike, som kommer att ta vid till hösten, vill särskilt prioritera frågor om unga och hälsa. De har fått ett nytt ministerium där både hälso- och ungdomsfrågor ingår. De frågorna kommer alltså att finnas med. Vi har dessutom gemensamt ordförandeskap med Frankrike, i en trio, så de finns absolut med.

Sedan finns ungdomsprogrammet Ung och aktiv i Europa. Där är *healthy lifestyle*, alltså något slags hälsosam livsstil, ett mål för projekt som de stöder.

Anf. 106 ORDFÖRANDEN:

Jag finner sammanfattningsvis att det finns en majoritet för regeringens ståndpunkt i detta ärende.

Vi går vidare till punkt 4 som gäller diskussion om interkulturell dialog och ungdom. Denna fråga, eller en liknande, var uppe i nämnden i maj 2006 då det fanns stöd för den dåvarande regeringens ståndpunkt. Underlag har sänts ut.

Anf. 107 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Frågan om unga och interkulturell dialog kommer att tas upp av ordförandeskapet. Jag tror att ni också fått er tillskickat underlaget inför den diskussionen.

För Sveriges del ansvarar Kulturdepartementet för genomförandet av det europeiska året för interkulturell dialog. I samband med det genomför vi på Integrations- och jämställdhetsdepartementet en treårig dialog om den gemensamma värdegrunden, det vill säga vi utnyttjar året för interkulturell dialog till att inleda en annan dialog som är väldigt nationell.

Jag kommer att redovisa detta för mina kolleger inför det kommande mötet. Framför allt vill ordförandeskapet veta vad som sker nationellt, vilka slags projekt det finns för att utbyta erfarenheter. De vill också höra om det i det fortsatta ungdomspolitiska samarbetet finns möjligheter att använda sig av interkulturell dialog samt diskutera hur unga kan vara med och fördjupa denna dialog.

Mitt inlägg kommer att handla om det arbete som vi kommer att göra där vi bjuder in relevanta aktörer. Det kommer att mycket handla om folkhögskolor, ungdomsorganisationer, skolor. Även bildningsförbunden kommer att inbjudas till att samtala om hur de i sin verksamhet kan medverka till denna dialog. De driver nämligen verksamheter som når många människor som vanligtvis inte deltar i det offentliga samtalet. Vi kommer att kombinera detta med en Internetportal där de projekt som ska pågå runt om i landet kan rapportera. På det sättet ska man kunna följa vad som händer men också utbyta erfarenheter om hur man kan göra.

Vi hoppas att detta till 2010 ska landa i konkreta åtgärder för hur vi kan fortsätta att upprätthålla medvetenheten och kunskapen om det som vi definierat som den gemensamma värdegrunden, det vill säga grundlagen och de mänskliga rättigheterna där likabehandling och jämställdhet är centrala delar i det hela.

Anf. 108 AGNETA LUNDBERG (s):

Ministern säger att hon kommer att kommentera, men man efterfrågar skriftliga synpunkter på åtminstone tre frågor. Man vill också få exempel på särskilda projekt.

Jag skulle vilja veta vilka särskilda projekt som finns och som ministern kommer att lyfta fram, om det finns några. Jag skulle även vilja ha ministrarnas synpunkter på konfessionella skolor utifrån kulturella arv och så vidare.

Anf. 109 AGNETA BERLINER (fp):

Jag har snarare en vädjan än en fråga. Både det muntliga och det skriftliga EU-språket är ofta något slags mumbo jumbo som är väldigt svårt att tränga in i. Jag skulle vilja be ungdomsministern att ta med sig dessa synpunkter för att försöka göra språket begripligt, speciellt när ni pratar om detta område som handlar om ungdomar och dialog, och kanske trycka lite extra på det när ni pratar ministrar emellan.

Anf. 110 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp):

När det gäller att göra språket begripligt är vi alltid främst med att just påpeka detta om kortare meningar och begripliga meningar. Sedan är det inte alltid man når hela vägen, eftersom ord och begrepp kan bli förvirrande också i svenskan när man försöker översätta ett språk till ett annat. Men det är vår strävan att hela tiden se till att dokumenten är så begripliga som möjligt. Det jobbar vi för hela tiden.

Det som sker på mötet är en diskussion, och jag sade vad mitt inlägg kommer att handla om. För det första kommer jag att påpeka det viktiga att det är Kulturdepartementet och kulturministrar som hanterar interkulturell dialog för detta år. Den uppgiften ligger på dem, och jag kan gärna rapportera till mina kolleger hur Kulturdepartementet planerar och vilka projekt som är i pipeline där.

Jag kommer också att rapportera om vår del som ser lite annorlunda ut i det här fallet och som handlar om någonting helt annat än denna så kallade interkulturella dialog. I det arbetet kommer unga självklart att ha en viktig roll, och jag kommer att rapportera exakt hur vi tänker oss att det ska göras.

Men som jag sade: Det är inte regeringen som ska leda denna dialog, utan vi initierar den, och vi vill lämna över bollen till relevanta aktörer i samhället för att de ska fortsätta denna dialog. Sedan kommer vi att ha en återkoppling, och vi hoppas att det så småningom ska landa i konkreta åtgärder.

För mig är det viktigt att göra den åtskillnaden, men vi kommer självklart att delta i diskussionen. En annan fråga att diskutera är om interkulturell dialog kan användas i det fortsatta ungdomspolitiska arbetet, och vi återkommer gärna med svar om detta.

Anf. 111 ORDFÖRANDEN:

Tack för det! Som ni hör av statsrådet är detta inte en skarp beslutsfråga – än på ett tag i alla fall – utan det nämnden rimligen gör är att tacka så mycket för informationen. Jag finner att det finns majoritet för att fortsätta arbetet med den inriktning som regeringen här har redovisat.

Vi är klara med besluts- och informationspunkten i ungdomsfrågorna. Övriga frågor hanterade vi med utbildningsministern. Finns det något annat som ungdomsministern vill ta upp? Vill ministern kommentera någon av A-punkterna?

Anf. 112 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Jag har ingenting särskilt – om det inte finns något särskilt ni vill få kommenterat.

Anf. 113 ORDFÖRANDEN:

Då tackar vi så mycket för i dag.

Innehållsförteckning

1 § Ekofin	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN	1
Anf. 2 Finansminister ANDERS BORG (m)	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN	2
Anf. 4 SONIA KARLSSON (s)	2
Anf. 5 Finansminister ANDERS BORG (m)	2
Anf. 6 SONIA KARLSSON (s)	3
Anf. 7 Finansminister ANDERS BORG (m)	3
Anf. 8 ORDFÖRANDEN	3
Anf. 9 Finansminister ANDERS BORG (m)	3
Anf. 10 JACOB JOHNSON (v)	4
Anf. 11 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m)	5
Anf. 12 STAFFAN DANIELSSON (c)	5
Anf. 13 Finansminister ANDERS BORG (m)	5
Anf. 14 ULF HOLM (mp)	6
Anf. 15 Finansminister ANDERS BORG (m)	6
Anf. 16 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd)	6
Anf. 17 Finansminister ANDERS BORG (m)	6
Anf. 18 ORDFÖRANDEN	7
Anf. 19 Finansminister ANDERS BORG (m)	7
Anf. 20 ORDFÖRANDEN	7
Anf. 21 Finansminister ANDERS BORG (m)	7
Anf. 22 JACOB JOHNSON (v)	8
Anf. 23 ORDFÖRANDEN	8
Anf. 24 SONIA KARLSSON (s)	8
Anf. 25 ULF HOLM (mp)	8
Anf. 26 Finansminister ANDERS BORG (m)	8
Anf. 27 ULF HOLM (mp)	9
Anf. 28 Finansminister ANDERS BORG (m)	9
Anf. 29 ULF HOLM (mp)	9
Anf. 30 ORDFÖRANDEN	9
Anf. 31 Finansminister ANDERS BORG (m)	9
Anf. 32 ORDFÖRANDEN	10
Anf. 33 SOFIA ARKELSTEN (m)	10
Anf. 34 JACOB JOHNSON (v)	10
Anf. 35 CARINA OHLSSON (s)	11
Anf. 36 ULF HOLM (mp)	11
Anf. 37 Finansminister ANDERS BORG (m)	11
Anf. 38 JACOB JOHNSON (v)	13
Anf. 39 ULF HOLM (mp)	13
Anf. 40 Finansminister ANDERS BORG (m)	13
Anf. 41 ORDFÖRANDEN	13
Anf. 42 Finansminister ANDERS BORG (m)	14
Anf. 43 ORDFÖRANDEN	14
Anf. 44 Finansminister ANDERS BORG (m)	14
Anf. 45 JACOB JOHNSON (v)	14
Anf. 46 ULF HOLM (mp)	14
Anf. 47 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m)	15
Anf. 48 Finansminister ANDERS BORG (m)	16

Anf. 49	ORDFÖRANDEN.....	17
Anf. 50	STAFFAN DANIELSSON (c).....	17
Anf. 51	ULF HOLM (mp).....	17
Anf. 52	Finansminister ANDERS BORG (m).....	18
Anf. 53	ORDFÖRANDEN.....	18
Anf. 54	Finansminister ANDERS BORG (m).....	18
Anf. 55	ORDFÖRANDEN.....	18
Anf. 56	Finansminister ANDERS BORG (m).....	18
Anf. 57	ORDFÖRANDEN.....	19
Anf. 58	Finansminister ANDERS BORG (m).....	19
Anf. 59	ORDFÖRANDEN.....	19
2 §	Utbildning, ungdom och kultur (utbildning).....	20
Anf. 60	ORDFÖRANDEN.....	20
Anf. 61	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	20
Anf. 62	ORDFÖRANDEN.....	20
Anf. 63	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	20
Anf. 64	ORDFÖRANDEN.....	21
Anf. 65	DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd)	21
Anf. 66	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	21
Anf. 67	CHRISTINA AXELSSON (s).....	22
Anf. 68	ORDFÖRANDEN.....	22
Anf. 69	DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd)	22
Anf. 70	LARS HJÄLMERED (m)	22
Anf. 71	CHRISTER WINBÄCK (fp).....	23
Anf. 72	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	23
Anf. 73	STAFFAN DANIELSSON (c).....	23
Anf. 74	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	24
Anf. 75	ORDFÖRANDEN.....	24
Anf. 76	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	24
Anf. 77	ORDFÖRANDEN.....	24
Anf. 78	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	24
Anf. 79	AGNETA LUNDBERG (s).....	24
Anf. 80	ULF HOLM (mp).....	25
Anf. 81	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	25
Anf. 82	ULF HOLM (mp).....	25
Anf. 83	AGNETA LUNDBERG (s).....	25
Anf. 84	LARS HJÄLMERED (m)	26
Anf. 85	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	26
Anf. 86	JACOB JOHNSON (v)	26
Anf. 87	AGNETA LUNDBERG (s).....	27
Anf. 88	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	27
Anf. 89	ORDFÖRANDEN.....	27
Anf. 90	Ämnesrådet PETER JOHANSSON	27
Anf. 91	ORDFÖRANDEN.....	28
Anf. 92	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	28
Anf. 93	ORDFÖRANDEN.....	28
3 §	Utbildning, ungdom och kultur (ungdom).....	29
Anf. 94	ORDFÖRANDEN.....	29
Anf. 95	Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	29
Anf. 96	ORDFÖRANDEN.....	29

Anf. 97 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	29
Anf. 98 CHRISTINA AXELSSON (s)	30
Anf. 99 ORDFÖRANDEN	30
Anf. 100 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	30
Anf. 101 ORDFÖRANDEN	31
Anf. 102 CHRISTINA AXELSSON (s)	31
Anf. 103 DÉSIÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd)	32
Anf. 104 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	32
Anf. 105 Departementssekreterare PETRA MÅRSELIUS	32
Anf. 106 ORDFÖRANDEN	32
Anf. 107 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	32
Anf. 108 AGNETA LUNDBERG (s)	33
Anf. 109 AGNETA BERLINER (fp)	33
Anf. 110 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	33
Anf. 111 ORDFÖRANDEN	34
Anf. 112 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	34
Anf. 113 ORDFÖRANDEN	34